

מכלכל בחסד // הכל על 'דירוג אשראי': איך יודעים מה הדירוג, כיצד משפרים אותו, כמה זמן נשאר רישום שלילי?
תורת חסד // האם מותר לעשות חסד עם מי שאינו זקוק לו באמת? דבר המערכת // כיצד הגיב פוסק הדור כשנשאל: מה מברכים על תפוח?

דבר המערכת

כבוד הרב, מה מברכים על תפוח?

בספר 'ויגד משה' מופיע סיפור נפלא: היה פעם צעיר יהודי שהתקרב לתורה ולמצוות. אחד מרבותיו שוחח עמו רבות בענייני היהדות, ובין השאר סיפר לו על גדלותו העצומה של הפוסק המפורסם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, היושב ב'איסט סייד' ומצודתו פרושה בכל העולם, כאשר שאלות מכל קצוות תבל עולות על שולחנו הערוך והבהיר.

הצעיר הזה החליט לפגוש את הפלא בעצמו. בהזדמנות הראשונה, עשה את דרכו אל מעונו של רבי משה. כשהגיע, נקש בהססנות על הדלת. להפתעתו, פתח הרב בעצמו את הדלת בפניו, הכניסו פנימה בחום, ושאל למבוקשו.

למען האמת, מבוקשו של הצעיר היה רק לפגוש את רבי משה פנים אל פנים, ותו לא. אבל כשעמד כך מול הרב, הבין שהרב מצפה לשאלה כלשהי. הוא עשה חשבון מהיר, שאם כולם שואלים שאלות בהלכה, גם הוא צריך לשאול שאלה בהלכה. מה ישאל? זה מה שעלה בדעתו: "כבוד הרב, מה מברכים על תפוח?"

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

בשבוע בו קוראים בתורה על תולדותיהם של יצחק ורבקה, ראוי לשוב ולהתבונן בשרשי 'בית יצחק ורבקה' הנעוצים בשליחותו של אליעזר לפדן ארם.

כאשר אליעזר נשלח על ידי אברהם אבינו לקחת אשה ליצחק אבינו, הוא מבין היטב, כתלמיד נאמן לרבו, מה הם כלי המידה של אברהם אבינו לבחינת האשה הראויה ליצחק בנו, ואלו הן התכונות הבסיסיות הנדרשות אצל זו שעתידה להיכנס לבית אברהם, ולכן הוא מייחד את המבחן לרבקה דווקא במידת החסד.

אלא שעצם צורת החסד בה נדרשה רבקה לעמוד, מעוררת תמיהה. הרי כאשר פנה אליעזר לרבקה, היא ראתה לפניו אדם מוקף בעבדים בעלי כח, ולמרות זאת הוא פונה דוקא אליה - אל הילדה הקטנה שכוחותיה מוגבלים, ומבקש ממנה לשאוב עבורו מים מהבאר - מלאכה מורכבת ולא פשוטה. באיזה היגיון, אדם חזק ובעל כח, שיכול לעשות כזה דבר בנקל, רשאי לבקש מילדה קטנה שתעשה זאת במקומו?

ואמנם, יתכן שמסיבות טכניות כאלו או אחרות, לא קיבל אליעזר רשות לשאוב מים בעצמו, אבל כיון שהתורה לא מספרת לנו על מגבלה כזו, נראה שאליעזר העמיד את רבקה במבחן חסד, אשר אמת המידה שלו אינה אמת המידה הנכונה של מידת החסד.

האם מותר לעשות חסד עם מי שלא זקוק לו באמת

שאלה זו יכולה להיות מצויה אצל כל אחד שמתבקש לסייע לחבירו בענין כלשהו, בשעה שהמבקש יכול לטפל בענייניו בעצמו, ללא צורך בסיוע, והדילמה המתעוררת היא, האם גם פעולה כזאת שנראית כניצול, נכללת בתוך מצוות החסד?

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל: Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

פניות לגמ"ח המרכזי בדוא"ל: office@hagmach.org.il או בפקס: 0548-540-650 | לפניות לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

י"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב צבי רבינסקי, הרב ישראל גוטמן, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן, הרה"ג ר' יהודה טאוב | עיצוב גרפי: סטודיו ספציפ 0548-540-650 | לפניות לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

"שאלה גדולה שאלת בני", אמר לו רבי משה ברוך. מי שהיה מורגל לשאלות חמורות שבחמורות, אפילו לא גילה סימן קטן של זלזול בשאלה שכל תינוק יודע עליה את התשובה. "כתבתי על כך תשובה להלכה", המשיך בנועם, "והעליתי להלכה, שיש בזה כמה פרטי דינים וחילוקים: אם התפוח עדין בוסר ואינו טוב לאכילה - יברך שהכל נהיה בדברו. ואם הוא בוסר אך כבר ראוי לאכילה - יברך בורא פרי האדמה. ודלא כהשו"ע. ואם הוא בשל כל צרכו - יברך בורא פרי העץ" (אגרות משה ח"א סני"ז, יעויין שם בהרחבה פרטי הדינים והשיטות).

עיניו של השואל נצצו משמחה. הוא הודה לרב, ביקש ברכה, ולאחר מכן הלך לדרכו, כשאותות החוויה הרוחנית שעבר ניכרים על פניו.

הוא חזר לרבו, וסיפר לו שהיה אצל רבי משה פיינשטיין, ואף שאל אותו שאלה בהלכה. "איזו שאלה שאלת?" - התעניין רבו. והוא חזר, מילה במילה, על השאלה. רבו החויר: "בשאלה כזו מטרידים את פוסק הדור!" - שאל כשהוא מזועזע כולו.

הצעיר לא התבלבל, אלא אמר לו כי הרב עצמו אמר לו שמדובר בשאלה גדולה, ואף פרס בפניו כמה חידושי דינים שחידש בזה להלכה בספרו! ---

פרשתנו נקראת "תולדות", אודות תולדותיו של יצחק אבינו. חז"ל אומרים, שתולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים. והיו שדרשו כך את הפסוק: "אלה תולדות יצחק", אלו תולדותיו של יצחק אבינו - הן מעשיו הטובים - "בן אברהם", מכאן נבעו מעשיו הטובים של יצחק, מכך שאברהם הוליד את יצחק, ממה שלמד מאביו - עמוד החסד!

הנה כי כן, אבותינו הקדושים, הם שהשרישו בבניהם, ובניהם אחריהם, את מידת ההטבה, את הנטיה לעשות מעשים טובים, להטיב עם הזולת. כי המשך בעמוד הבא

ועוד יכול אדם לחשוש, שמא במעשה חסד זה אני מכשיל את חברי בהשחתת מידותיו, ואולי אפילו מוטל עלי שלא לסייע לו, כדי שיתחנך לעשות בעצמו את מה שהוא מסוגל, וכעין דברי המהרש"א על הגמרא בעירובין (יח:), וכן בפלא יועץ (ערך שבח), שהטעם שאין אומרים בפני אדם את כל שבחו, הוא משום שבכך מכשילו בגאוה.

אם כן, יש לדון בגו' צדדים בנושא זה:

א. האם יש חיוב על האדם לגמול חסד כאשר מבקש החסד לא צריך באמת את החסד הזה.

ב. האם אין חיוב אך יש בזה מעלה ומצוה.

ג. האם יש מקום לומר שראוי שלא לעשות חסד עם מי שאינו זקוק לכך.

העוה"ז של השני - הוא העוה"ב שלי!

ובאמת בדברי חז"ל (מכילתא דרשב"י פכ"ג) נראה שאין חיוב בכך, שדרשו ממה שנאמר (שמות כג ה) 'עזוב תעזוב עמו', שחיובו של אדם לסייע לחבירו בשעה שחמורו כורע תחת משאו, הוא רק בזמן שבעל החמור עצמו טורח עמו, אבל אם בעל החמור לא משתתף בפריקת החמור, אין חיוב לסייע לו. על אחת כמה וכמה בענייננו, כאשר הוא אינו צריך כלל את החסד שמבקש, שאין חיוב לסייע לו.

ולמרות זאת מסתבר, שאדם הגומל עם חבירו חסד כזה, מקבל שכר משמים על פועלו, ולא נגרע ממנו דבר על כך שמקבל החסד היה יכול להסתדר לבדו (ואדרבא, עשיית חסד במצב כזה מלמדת על מידות נעלות ביותר!).

ואת זה אנו למדים מפרשתנו, מרבקה, שהוכתרה בכתר החסד על ידי חסד מסוג כזה.

ואמנם, אין כאן המקום לדון, האם היה אפשר לשפוט את מידותיה של רבקה לו היתה מסרבת לכך, אבל יש בכך כדי לעורר את הלב לבחון, עד היכן מגיעים גבולות החסד.

וכן אין לחשוש שמא נותן החסד ייחשב כמכשיל את המקבל בהשחתת מידותיו, באותה מידה שאם בישראל אינה נחשבת כמכשילה את בניה כאשר היא עמלה להכין להם מאכלים ערבים, למרות שהם יכולים להימשך בכך אחרי תאוות העולם.

על ספיקות כאלו ודומיהם, יש להביא את דבריו הידועים של מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ש'העולם הזה של השני, הוא העולם הבא שלי', ואין לחקור בטובתו הרוחנית של השני כאשר עומדת על הפרק טובתו הגשמית, אלא להיטיב עמו בלב רחב ולהרבות את חלקו בעולם הזה, ובכך יזכה הנותן לחיי העולם הבא.

הוא פונה דוקא אליה - אל הילדה הקטנה שכוחותיה מוגבלים, ומבקש ממנה לשאוב עבורו מים מהבאר - מלאכה מורכבת ולא פשוטה

ניתן להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע. מספר הטלפון: 2 > 1 > 077-314-1174

אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח

הרה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א, מח"ס 'קיצור אהבת חסד'. טל' 03-579-3051
נמסר על דעת שלא להעתיקו ללא רשותו

קדימה בעשיית חסד

אם שונאו ואוהבו צריכים טובה, ואין ביכלתו להיטיב לשניהם, האופן שינהג:

(א) אם הוא שונאו שלא כדין - מצוה להיטיב עם שונאו, כדי לכופ את יצרו.

(ב) ואם הוא שונאו כדין מחמת עבירה שהלה עבר - מצוה יותר להיטיב עם האיש ההגון מאשר עם האיש שאינו הגון.

(עפ"י אהבת חסד חלק א פרק ד)

דבר המערכת המשך מעמוד 2

אלו הן באמת תולדותיו של הצדיק - המעשים הטובים שהוא עושה.

בלי סוף מעשיות ועובדות מגדולי הדורות יש, שמביעים את הנקודה היקרה הזאת, של מידותיהם המעודנות והנאצלות כלפי הזולת. הזהירות המופלגת בכבודו ובתחושתו הטובה.

כשאנו קוראים על גאון אדיר בקנה מידה של פוסק הדור הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, באיזו גאונות מפליאה סיבב את הדברים לכך, שהשואל התמים ייצא בתחושה טובה, כל שנשאר לנו הוא רק ללמוד ולהידבק בדרכי אבותינו, ולהותיר אף אנו תולדות כאלו - מעשים טובים לרוב.

” ישתדל לעשות לחברו
כל קורת רוח שיש בידו,
בין בעניני הכבוד בין
בכל שאר הענינים

(מסילת ישרים פי"ט)

איש את רעהו

מכתבים למערכת

גם בנושא הביגוד יש דמיון לא מבוטל, בו הבנות מקבלות עבור ההופעה בגדי שיראין שנשכרו עבורן.

זהו נושא כאוב, בו הורים משלמים על אירוע ראוותני, מבלי שהתייעצו ובדקו האם הם מעוניינים בו.

כל תלמידה משלמת באזור 200 ש"ח, כפול עשרות או מאות התלמידות, כפול מאות בתי הספר,

מגיעים למליוני שקלים בשנה, ובשביל מה?

ההבדל המרכזי הוא, כי בחתונות יש עניין גדול של שמחת חתן וכלה, ובמסיבות אפי' העניין הזה לא קיים.

יה"ר שתהיו שליחים להביא שינוי ציבורי במצב הכלכלי המעיק.

ש. שפיץ

לכבוד הגמ"ח המרכזי

מתוך הערכה רבה לפעילותכם בנושא סיוע לנישואי הילדים בכל השנים, ובפרט בבטאון זה, בנתינת במה מורחבת לחסכון בהוצאות החתונה.

רציתי להתייחס לתגובה של מ. כ"ץ, בה היא מזכירה כי ההוצאות האדירות הן לא רק בגזרת החתונות, ומביאה כדוגמא את המסיבות הראוותניות בבתי הספר.

ואמנם, הגמ"ח עוסק בענייני נישואין, אך אשמח אם תמצאו לנכון להעלות את הנושא.

כי יש הרבה נקודות השקה בין החתונות לבין המסיבות. מדובר על הוצאות אדירות לאירוע מנקר עיניים שאורך בסביבות 3-4 שעות!

גם אם יש רישום שלילי, הוא לא לכל החיים, ולכן במידה וההתנהלות בחשבון הבנק תהיה נכונה, עם הזמן הדירוג יעלה.

במידה ומישהו סבור כי נפלה טעות בדירוג שלו, ניתן להגיש לבנק ישראל בקשה לתיקון הדירוג באתר: [/https://www.creditdata.org.il](https://www.creditdata.org.il)

אולם כדאי להתייעץ עם מומחים בעלי ניסיון בתחום, כדי שלא לעשות טעויות שיהיה אח"כ קשה לצאת מהן.

באופן כללי, במקרים מיוחדים מומלץ להתייעץ עם אנשי מקצוע מנוסים, שיוכלו לפרש לשואל ברמה האישית את הדו"ח, ולהסביר איך הבנק רואה אותנו במשקפיים שלו, ממה מורכב הדירוג, ולהדריך כיצד אפשר לשפר אותו.

שאלה:

לכמה זמן הרישום השלילי? 3 חדשים? שנה? שנתיים? כתם לכל החיים?

תשובה:

רישום שלילי הוא ל-3 שנים.

אמנם, לגבי ההשפעה של ההתנהלות בבנק על הרישום, יש הבדל בין סוגי הדברים, כאשר חלק מן הדברים נמדדים לפי החודש האחרון, חלק לפי שלושת החודשים האחרונים, חלק לפי חצי השנה האחרונה, חלק שנה, שנה וחצי, שנתיים ושלוש. למשל: אם החשבון היה מוגבל - הדבר משפיע על הרישום עד 3 שנים מיום סיום ההגבלה. מאידך, יש דברים שמשפיעים על הדירוג לטווח הקצר יותר, למשל: זהירות מחריגה ממסגרת או התרחקות מניצול מלוא המסגרת אשראי בבנק או בכרטיס - משפיעות בעיקר לטווח של 3 חודשים עד חצי שנה, הלוואות שהוחזרו משפרות את הדירוג מייד, חשבונות בנק נוספים שנסגרו - משפרות את הדירוג מייד, ועוד.

אבל כאמור, ברגע שכבר יש רישום שלילי - הוא נשאר למשך 3 שנים.

בנוסף, לפי הידוע המאגר מתעדכן באזור ה-7 לחודש, על בסיס נתוני החודש הקודם.

לאחר פרסום הפינה הקודמת שעסקה בנושא חיווי האשראי, קיבלנו שאלות רבות מקוראים, המלמדות על חוסר הידע שיש בציבור בנושא זה. מכיון שתחום חיווי האשראי הוא חדש בחיינו, אנשים רבים לא יודעים עליו מספיק, ונופלים בזה כל יום.

בפינה הקרובה, קיבצנו מספר שאלות בסיסיות למעין 'שו"ת'. אנו מקווים, שהציבור יפנים את חשיבות הנושא, ובכך תהיה תועלת להתנהלות כלכלית נכונה בכל בית.

שאלה:

שלום וברכה,

אני נהנה לראות את התשובות הענייניות והברורות של הרב גוטמן בעלון החסד של הגמ"ח המרכזי.

רציתי לשאול: איך אני יכול לדעת מה חיווי האשראי שלי?

תשובה:

כל אזרח יכול לקבל בחינם, אחת לשנה, דו"ח ריכוז נתונים אישי מבנק ישראל. בדו"ח מידע מפורט שנאסף על האזרח במערכת נתוני האשראי של בנק ישראל, ממקורות מידע שונים. הדו"ח כולל מידע הקיים במערכת ב-3 עד 10 השנים (לבחירה) שקדמו למועד בקשת הדו"ח.

את הדו"ח ניתן לקבל באתר של המערכת מטעם בנק ישראל: [/https://www.creditdata.org.il](https://www.creditdata.org.il) או באמצעות המוקד הטלפוני במספר *6194.

הדו"ח בעצם מציג, את מה שעומד מאחורי הדירוג שלכם, אך את הדירוג הסופי עצמו לא ניתן לראות בדו"ח.

לגבי קבלת הדירוג עצמו, יש 3 חברות שזכו לתת חיווי לאנשים ולבנקים, ואחת מהן נותנת בשנה האחרונה את הדירוג גם לאנשים פרטיים, במחיר סמלי.

שאלה:

בהנחה שהדירוג שלי לא טוב, מה מומלץ לי באופן אישי כדי לשפר אותו?

תשובה:

בפינה הקודמת הבאנו בהרחבה, התנהלויות שונות המשפיעות על הדירוג האישי. באופן כללי חשוב לזכור, כי